

Устоз ҳақида бирор фикр айтиш шогирд учун ҳамиша масъулиятли. Бунинг устига агар устоз ҳаёти давомида жуда кўп шогирлар етиширган — кирк йилдан ортиқ давр мобайнида энг нуфузли олий илим даргоҳида раҳбарлик лавозимларида фаолият кўрсатган бўлса. Бундай қалби меҳрга, саҳоватга лиммо-лим инсонлар ҳақида сўз айтишининг залворини хис этиш кийин эмас.

Саҳифадан мулоим боқиб турган бу сиймога назари тушган мушарийлар ўзларининг талабалик йилларини эслаган бўлсалар ажаб эмас. Таниқли филолог олим Сиддик Фузаилов ҳозирги Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида кўп йиллар дечка мувонии, декан ҳамда дорилғунун проректори вазифаларида фаолият кўрсатган.

Бу камтар, самимий, комил инсон билан яқин эллиг йил давомида ҳамнафас меҳнат қилингандан мамнунман. Дастреб филология, кейинчалик ўзбек филологияси факултети дарсҳоналаридағи қизғин иммий мунозаралар, ёз фаслида ўтадиган қабул имтиҳонлари пайтидаги асабиҳ таранг, ҳорғин лаҳзалар, ўқув жарайёнларидағи мураккабликлар, белопён пахта дарсаларидаги шукулли дамлар ва ёмғир ёққандаги қийинчиликлар — ҳаммаси бу беназир инсон ҳақидаги хотираларни яна бир бор кўз олдимда намоён этиди.

тиришга кўлидан келганча ҳаракат қиларди. Ўлмас Умарбеков, Шукру Холмиззев, ўтқир Ҳошимов; Омон Мухтор, Шариф Юсупов, Умарали Норматов, Норбий Ҳудойбергансев, Абдурағуб Рахматов, Ермат Тохижев каби көрт танинг адибу олимлар Сиддик Фузаиловнинг кўллаб-куватлашларидан бўхарманд, бўлганлар, десам хатога йўл қўймайман.

Устознинг ўзига хос самимияти ва раҳбарлик истиёдидан бोис ўзбек филологияси факултети тил ва адабиёт

Ёднома

1997 йил устоз фарҳи профессор ҳамда Президентимиз фармонига биноан "Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ҳаљ тавлими ҳодими" увонларига сазовор бўлди. Бу фарҳи увонлар Сиддик Фузаиловнинг фидойи мешнати, педагогик ва иммий-ижодий фаолиятининг муносиб тақдирлангандан далаоладир.

Биз оадатда Ғулом Каримов, Субутой Долимов, Озод Шарафиддинов, Лазиз Каюмов каби ҳар қайсингин ўзи бир

УСТОЗНИНГ САХОВАТИ

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликлилари бўлади. Улар ҳар сонияда истаган талабларини раҳбар олдига кўндаланг қўшига ўзларини ахвалини ҳисобайдилар. Турли мукофотларга тавсия этишдан трофиб ўй-хий ва машина тақсимоти, ойлаб пахта мавсумида бўлиб чанг ютиш, ёзги қараш ушигу олма теримига бориб-келиши кишишар ҳам ҳар кандай раҳбларнинг босхини ортишиб, турли галвалар тудирмаслиги мумкин эмасди. Ана шундай мураккаб вазиятларининг бажамжити етимини толиш фасад таҳдиркор, адодатни раҳбларнинг кўлидан келарди.

Професор Анвар Ҳожиахмедовнинг эллашича, Сиддик Фузаилов ўзининг баркинглиги билан бундай муммаларни мувффакияти ҳал этишига мөхир бўлган ва айнан шу фазилатига кўра кетибкор ҳам топган эди. Саид Нарзуллаева, Иристой Кўчкортоев, Бегали Косимов каби етук мутахассисларининг иммий ишларини рўёбга чиқаришда ҳам устознинг филологияни тараққиётини низардада тутиб раҳномални кишиши ўз самарасини бергани, шубҳасиз.

Устоз факултетда бўлгуси ижодкорлар таҳсил олишини бир зум ҳам на зардан кочирмасди. Кайнон иммий мухитнинг барқиб ўртиши шу факултеттада интилганинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Айниска, устознинг меҳрибонлиги, оғир ва босик мумомал кишиши факултет иммий ва ижодий мухитнинг барқарорлиги мумкин ахамиятни кетади. Устоз бошқалар каби хурфиксиклар

олам бўлган иммий даргаларини ҳамоада бир ёқдан бош қичириб иход кишига разбагтлантаришинг ўзи бўлмагасди. Чунки ҳар бир иктидорли олимнинг ўз табииати, инхиликли

Жуманиёз ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон халқ шоири

ЮРАК

Юрак, сен чин мұхаббат ҳам вафо андоғасидурсан,
Садоқат гүлшанин алоғон гулисан, тозасидурсан.

Қўйшед қур сочиб кулсанг ярашгай сенга, эй қўнги,
Баҳору баҳти ҳаҳоминг баланд овозасидурсан.

Утмолас лаҳза ноҳуш ел, ёмонлик тўлқини асло,
Тамомий яхшилика кенг очиқ дарвазасидурсан.

Гўзал ёр суврати сенда мунакқашидир абад, эй дил,
Вафою ишқ китобин мангу зар шерозасидурсан.

Жаҳонга ўзлигин ҳар дам намоён айласанг арзир,
Юрак, сен чин мұхаббат ҳам вафо андоғасидурсан.

Сўз

Эл аро инсонни олий ҳамди машҳур этди Сўз,
Эзгу матно бирла минглар қалбини дур этди Сўз.

Нече шоур, неча доно тизди сўз гаҳарларин,
Нече шайдолар дилин шодмону маҳмур этди Сўз.

Дўстим Камолиддин!

Ўзингизга маълум сабабларга кўра кейнинг хатингизни
муштоқлик билан кутган эдим. Хатингизни май ойининг охир-
лари одим.

Сиз Акмал Саидовнинг тақризини ўқигач, Абдукаҳор Иб-
роҳимовнинг "Ёруғлуг" деб номланган китобини бир шогир-
димиз орқали Тошкентдан топтиридим. Китоб кўлимга теккун-
ча ҳам энди ошик бўлган ёш йигитчадай ҳаяжонланниб юрдим,
деб ёзибсиз. Қандай китоб экан-а, "Ёруғлуг" деб мавҳумрок,
сийқароқном кўйиб нимани ҳам ёзиш мумкин! — дебсиз.

Алҳол, ўқиб чиққандан сўнг дар-
ҳол сизага ҳат ёзиша ўтиридим. Сиз
билин барча таассурларни ўртоқ-
лашасас, асло иложи йўқ, ичим
тошиб кетяпти. Ҳа-я, сал қолса, эсим-
дан кўтарилай дебди: Сиз ҳам бу ки-
тобни кўрдидингиз? Ҳада салқин
бокчаларда китоб ўқиши, шоимай,
бодроқ юлдузли осмон кенгликли-
рига кўз инлаганча тикилди ўзири,
Фикрлаш, мuloхаза юритиш
жуда мароқчи-ку, албатта, сиз ва биз
учун. Лекин менда, қайси китоб
ҳақида сўрамай, сиз
улаҳини ҳаммасини
ўзиган бўласис, деган
бир тушунча ўрнашиб
колган. Буни мақтov
ёки тилёлламалик
деб ўйламан, ахир
билиасиз-ку, бунинг
менга сира зарурати йўқ ҳисоби.

Домла, узр андак ҷалғидим.
Аммо "Ёруғлуг"ни узоқ ҳижжалаб
ўқигандан сўнг жуда кўл нарсалар,
дунёдаги ва айниска миллий ҳәти-
миздиги жуда кўплаб мубҳам (аб-
стракт) тушунчаларнинг ҳам кутпил-
ган (маълум), ҳам кутимаган (мен-
га ҳозиргана монаъмлум бўлиб кел-
ган) томонларни — мулалиф биз-
таклиф килаётгани бўйича эса —
ёруғларнинг кўришига мусассар
бўлдим. Шундан сўнг ёзувчининг
нега "Ёруғлуг" сўзига ургу берган-
лиги, ундан янги мавзолов қидир-
ганинглини англаландайман. Бунда
карый уч ёз энликка якин қому-
сий лугатлар даражасида қамраб
олинадиган тушунчаларни адабона
демай, олимномаси, фикр, таҳлил,
талқин олинишни котасида, қайси
китоблар каторига кўйиб бўлади?

Сизга ростикин айтай, мулалиф-

нинг китобини аниқлашади ўйли-

да айтган "китоб — мулалифнинг

китобхонга муроҷаатидир", деб

еъзан сузи менинчалар каноат-

нидириди. Тўғри, китобда мулалиф

янги-янги мавзулар йўналиш-

ларига ёки яни ҳам тўғририга, мав-

зулар орқали тушунчалар катлам-

ларига ўткарсан, китобхонга карата-

да айтди, унинг диккат-этибори-

ни янги кишилар учун талқинлari-

нига ўзистига тасаввur кильсан,

бўлган ёки ўзистига тас

